

02.06.2021
La Nr. _____

Nr. 04-2/4
din _____

Domnului Aureliu CIOCOI
Prim-ministrul interimar al Republicii Moldova

***Propunere de modificare a legislației în temeiul
art.27 lit.a) al Legii nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)***

În cadrul exercitării mandatului său, Avocatul Poporului¹ a identificat o lacună în cadrul normativ în vigoare cu privire la asigurarea cu poliță medicală a persoanelor cu dizabilități, care beneficiază de pensia de dizabilitate din partea altui stat, însă locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova.

La Reprezentanța Comrat a Oficiului Avocatului Poporului s-a adresat o persoană cu dizabilități, care s-a plâns pe faptul că nu poate beneficia de asistență medicală asigurată din partea Guvernului, de rând cu celelalte persoane cu dizabilități, pe motiv că nu este beneficiar de pensie din partea Republicii Moldova și nu se află la evidență la Casa Națională de Asigurări Sociale.

Conform art. 4 alin. 4) lit. (i) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Guvernul are calitatea de asigurat pentru categoriile de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin.(9), inclusiv pentru persoanele cu dizabilități severe, accentuate sau medii.

Respectiv, evidența categoriilor de persoane asigurate de Guvern se efectuează de către Casa Națională de Asigurări Sociale și sunt înregistrați doar acei beneficiari de pensii și prestații de asigurări sociale care primesc pensii și prestații din bugetul Republicii Moldova.

Avocatul Poporului reține că prin Legea nr. 138 din 20.11.2020 (în vigoare de la 01.01.2021) articolul 4 din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală a fost completat cu alin. (9²) care prevede: „prin

¹).În baza art. 3 al Hotărârii Parlamentului nr. 4 din 04 februarie 2021 privind încetarea mandatului Avocatului Poporului (Ombudsmanului) până la numirea de către Parlament a unui nou Avocat al Poporului (Ombudsman), doamna Maia Bănărescu, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, va îndeplini atribuțiile funcției de Avocat al Poporului (Ombudsman)

derogare de la alin. (4) și (9), acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală pentru persoanele asigurate menționate la alin. (4) lit. j), ce au atins vârsta standard de pensionare conform legislației naționale, dar beneficiază de pensie din partea altui stat, se va efectua de către asigurător **în baza cererii și a documentelor confirmative.**"

Urmare modificărilor operate în Legea nr. 1585/1998 au fost efectuate modificări și în Hotărârea Guvernului nr. 1246 din 19.12.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, și anume, în art. 18² care prevede că, pentru pensionarii ce au atins vârsta standard de pensionare, conform legislației naționale, dar beneficiază de pensie din partea altui stat, **CNAM acordă/suspendă statutul de persoană asigurată de Guvern în baza cererii și a documentelor confirmative.**

Constituția Republicii Moldova la art. 16 alin. (2) prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; art. 36 alin. (1) dreptul la ocrotirea sănătății este garantat; alin. (2) minimul asigurării medicale oferit de stat este gratuit.

Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr. 1585 din 27.02.1998³ la art. 1 alin. (1) menționează că asigurarea obligatorie de asistență medicală reprezintă un sistem autonom garantat de stat de protecție financiară a populației în domeniul ocrotirii sănătății prin constituirea, pe principii de solidaritate, din contul primelor de asigurare, a unor fonduri bănești destinate pentru acoperirea cheltuielilor de tratare a stărilor condiționate de survenirea evenimentelor asigurate (maladie sau afecțiune). Sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală oferă cetățenilor Republicii Moldova posibilități egale în obținerea asistenței medicale oportune și calitative.

Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30.03.2012 la art. 8 alin. (4) prevede că persoanele cu dizabilități se bucură de toate drepturile civile, politice, sociale, economice și culturale, precum și de libertățile fundamentale consfințite prin Constituția Republicii Moldova, prin Convenția

² introdus prin LP138 din 20.11.20, MO329-331/08.12.20 art.193; în vigoare din 01.01.21

³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121296&lang=ro

ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, prin prezenta lege și alte acte normative; alin. (6) discriminarea persoanelor cu dizabilități constă în orice deosebire, excludere, marginalizare, limitare sau preferință, precum și în refuzul de creare a condițiilor favorabile și de adaptare rezonabilă, care conduc la imposibilitatea sau complicarea recunoașterii, îndeplinirii sau folosirii drepturilor civile, politice, economice, sociale sau culturale, este interzisă și se pedepsește conform legislației în vigoare; art. 42 alin. (3) persoanele cu dizabilități au dreptul la: a) asistenta medicală oportună și calitativă în cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistenta medicală; c) tratament și îngrijire medicală individuală; d) asistență medicală pe întreg teritoriul republicii, în comunitate (la locul de trai) și în instituțiile medico-sanitare specializate în cazul în care, conform indicațiilor medicale, asistenta medicală ambulatorie este inefficientă sau indisponibilă; alin. (6) în cadrul asigurării obligatorii de asistenta medicală. Guvernul are calitatea de asigurat pentru persoanele încadrate în grad de dizabilitate, precum și pentru unele categorii de îngrijitori, în conformitate cu legislația în vigoare.

Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități la art. 2 menționează că discriminare pe criterii de dizabilitate înseamnă orice diferențiere, excludere sau restricție pe criterii de dizabilitate, care are ca scop ori efect diminuarea sau prejudicierea recunoașterii, beneficiului ori exercitării, în condiții de egalitate cu ceilalți, a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în domeniul politic, economic, social, cultural, civil sau în orice alt domeniu; art. 4 pct. 1 Statele părți se angajează să asigure și să promoveze exercitarea deplină a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pentru toate persoanele cu dizabilități, fără nici un fel de discriminare pe criterii de dizabilitate; art. 25 Statele Părți recunosc faptul că persoanele cu dizabilități au dreptul să se bucure de cea mai bună stare de sănătate, fără discriminare pe criterii de dizabilitate. Statele Părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități la serviciile de sănătate care acordă atenție problemelor specifice de gen, inclusiv refacerea stării de sănătate.

Examinând circumstanțele invocate de petiționar, Avocatul Poporului consideră că, în partea ce vizează asigurarea medicală din partea statului, petiționarul este tratat mai puțin favorabil în comparație cu alți cetățeni cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova (și primesc pensia de dizabilitate în țară), din cauza că a optat pentru stabilirea pensiei din partea altui stat, în speță,

din Federația Rusă. Tratatul mai puțin favorabil se manifestă prin faptul că CNAS l-a radiat pe petiționar din lista persoanelor care urmează a fi asigurate medical din contul statului, astfel fiind nevoit să-și procure polița medicală pe cont propriu, deși este eligibil pentru acest beneficiu în condiții de egalitate cu ceilalți cetățeni cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova.

O situație similară a fost analizată și de către Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității și a fost emisă Decizia din 18 aprilie 2017 (cauza nr. 08/17). Prin aceasta, s-a precizat că, dreptul la opțiune de a-și stabili pensia într-un alt stat ușurează statul de o povară financiară în partea ce ține de prestația socială, însă nu trebuie să constituie un motiv de exonerare a obligației de a asigura egalitatea cetățenilor în privința oferirii poliței de asigurare medicală, pentru care s-a angajat.⁴ Ombudsmanul notează că, din moment ce statul a decis acordarea unui beneficiu pentru anumite categorii de persoane, acesta trebuie să fie disponibil tuturor, în mod egal, fără limitări arbitrare și nejustificate.

Prin urmare, prevederile în vigoare din Legea nr. 1585 din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală creează un tratament discriminatoriu față de cetățenii cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova care primesc pensia din partea altui stat, în partea ce vizează beneficiul de asigurare medicală din partea statului. Avocatul Poporului subliniază că rațiunea instituirii acestui beneficiu este de a susține anumite categorii de persoane, în virtutea vulnerabilității acestora. Toți cetățenii cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova, indiferent de faptul dacă beneficiază de o prestație socială dintr-un alt stat, se găsesc într-o situație similară, în partea ce vizează beneficiul de asigurare medicală din partea statului. Or, faptul că și-au stabilit pensia într-un alt stat, nu determină pierderea statutului de persoană cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova și nu diminuează din vulnerabilitatea acestora.

De asemenea, este de menționat faptul că realizarea dreptului de opțiune de a-și stabili pensia pentru limită de vârstă pe teritoriul altui stat, nu poate constitui o justificare rezonabilă pentru neinclusiunea acestora în lista beneficiarilor (cetățeni cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova) de poliță medicală gratuită. Avocatul Poporului susține că mecanismul actual de punere în aplicare a beneficiului de asigurare medicală gratuită din partea statului care este

⁴ http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_constatare_08_2017-votat-expediata.pdf

interdependent de prestațiile sociale nu constituie un scop legitim pentru a priva persoana cu dizabilități de dreptul de a beneficia de aceasta în condiții de egalitate cu ceilalți.

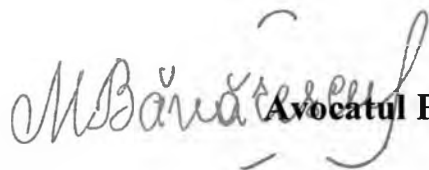
În concluzie, Avocatul Poporului consideră o inechitate pentru ca persoanele cu dizabilități, care fiind eligibile pentru asigurarea medicală din contul statului, doar din considerentul că nu primesc pensia din Republica Moldova, să nu poată beneficia de acest drept. Cu atât mai mult că în cazul în care persoana cu dizabilități optează pentru beneficierea de dreptul la prestația socială din partea altui stat, aceasta scutește Republica Moldova de o povară financiară (de a-i achita prestația socială respectivă). Avocatul Poporului notează că persoanele cu dizabilități, în virtutea gradului sporit de vulnerabilitate au fost incluse în categoria beneficiarilor de asigurare medicală gratuită, iar locul primirii prestației sociale respective nu poate justifica sau constitui un factor determinant pentru a beneficia sau nu de asistență medicală din contul statului.

În contextul celor expuse supra, reieșind din atribuțiile funcționale de care dispuneți, în temeiul art. 27 lit. a) al Legii nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), în scopul prevenirii și eliminării premiselor pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului,

PROPUN:

Examinarea oportunității completării art. 4 alin. (9²) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, astfel încât toate persoanele cu dizabilități specificate la art. 4. alin.(4) lit i) să poată beneficia de dreptul la asigurare din partea Guvernului, indiferent de faptul dacă primesc sau nu pensia de dizabilitate din partea altui stat sau din Republica Moldova. Pentru remedierea situației descrise propunem completarea art. 4 alin. (9²) după sintagma "dar beneficiază de pensie din partea altui stat," cu sintagma "alin.(4) lit.i) care beneficiază de pensie de dizabilitate din partea altui stat".

Cu respect,

Maia BĂNĂRESCU

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului

ex: A. Catan
060002658